

EIDSIVATING LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 27.05.2019

Saksnr.: 18-010723ASD-ELAG/

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Ekstraordinær lagdommer

Bjørn Eirik Hansen
Bjørn Olav Aspelund
Harald Thoresen

Ankende part	Gjensidige Forsikring ASA	Advokat Merete Anita Utgård
Ankemotpart	Klp Skadeforsikring AS	Advokat Espen Reidar Ostling
Ankemotpart	Nord-Fron kommune	Advokat Espen Reidar Ostling

Saken gjelder krav om erstatning som følge av at en kommune ga tillatelse til gjenoppbygging av bolighus som var skadet av flom og hvor huset to år senere på nytt ble skadet av flom.

Sakens bakgrunn:

Elva Veikleåa starter i Veikledalen og renner ned til tettstedet Kvam i Nord-Fron kommune (heretter benevnt «kommunen»). Før elva renner gjennom Kvam sentrum deler den seg i Storåa og Vetleåa før den munner ut i Gudbrandsdalslågen.

Pinsehelgen 2011 ble Gudbrandsdalen flere steder rammet av jord- og flomskred som gjorde omfattende skader på bebyggelse og infrastruktur. Veikledalen ble spesielt hardt rammet, og flere eiendommer ble evakuert. I Kvam sentrum gikk både Storåa og Vetleåa over sine bredder. Flommen medførte store materielle ødeleggelser både på øst- og vestsiden av Storåa.

Norges vassdrags- og energidirektorat (heretter benevnt «NVE») bistod lensmannen og kommunen under og etter flommen med beredskap, sikringstiltak og faglige vurderinger. Det ble holdt folkemøter og befaringer hvor representanter fra kommunen og NVE var til stede. Etter flommen gjennomførte NVE flere sikringstiltak i vassdraget. Hovedfokuset var på Veikledalen som var hardest rammet. Det ble imidlertid også gjennomført flere sikringstiltak i Storåa.

Den 6. juli 2011 utarbeidet NVE et notat til lensmannen og kommunen med anbefaling om at det ikke ble gitt tillatelse til oppføring av ny bebyggelse i Veikledalen som følge av flom- og skredfaren i dette området. NVE ga uttrykk for at det i forhold til de lovbestemte sikkerhetskrav for ny bebyggelse var tvilsomt at det ved egnede sikringstiltak kunne etableres tilfredsstillende sikkerhet mot flomskred i Veikledalen innenfor rammen av normalt akseptable økonomiske rammer.

Flomberegning foretatt av NVE i oktober 2011 viste at vannføring på 69 m³/s utgjorde en såkalt 200-års flom i Veikleåa. Med «200 års-flom» menes at den største nominelle årlige sannsynligheten for en flom av en slik størrelse er 1/200 (0,5%), jf. dagjeldende forskrift om tekniske krav til byggverk av 26. mars 2010 nr. 489 (heretter benevnt TEK 10) § 7-2 annet ledd.

Konsulentfirmaet Dr. Blasy – Dr. Øverland (heretter benevnt «Blasy Øverland») ble engasjert av NVE i juni 2011 for å foreslå egnede sikringstiltak i Veikleåa. Blasy Øverlands rapport forelå 5. mars 2013. Etter flommen i 2013 utarbeidet Blasy Øverland en revidert rapport hvor det ble foreslått nye sikringstiltak med reviderte kostnadsoverslag.

Kommuneplan for Nord-Fron kommune 2011 til 2022 var under revisjon da pinseflommen i 2011 inntrådte. Planen ble vedtatt 21. juni 2011. Under planprosessen fremsatte NVE den 21. desember 2010 og 16. mai 2011 innsigelser til planforslaget fordi det i plankartet ikke var avmerket hensynssone for bl.a. flom og skred, jf. plan- og bygningsloven § 11-8, det ikke var utarbeidet risiko- og sårbarhetskart, og det ikke var tilknyttede planbestemmelser som forbød, eller satte vilkår for bygging og tiltak, jf. sikkerhetskravene for ny utbygging i TEK 10.

Kommunen tok innsigelsene til følge, og det ble bl.a. opplyst at det skulle igangsettes arbeid med å utarbeide fare- og risikokart for flom og steinras. I planforklaringen punkt 6.2 ble det bl.a. fremhevet at erfaringene fra pinseflommen skulle medføre nøye oppfølging av flomproblematikk i all byggesaksbehandling. I brev 1. november 2011 ga NVE uttrykk for at kommunen hadde gjort en «god jobb» med planen gjennom planprosessen, og at manglene som tidligere var påpekt nå for en stor del var på plass. NVE fant derfor at grunnlaget for innsigelsene var bortfalt.

I mai 2013 ble Kvam sentrum på nytt rammet av flom. Flommen ble utløst etter flere dager med regn og snøsmelting, flere jordras i Veikledalen, samt betydelig transport av sediment i Veiklåa og ned i Storåa og Vetleåa. Storåa endret løp og gikk over sine bredder. I Kvam sentrum var sikringstiltakene som ble gjennomført av NVE etter flommen i 2011 ikke tilstrekkelige for å forhindre nye flomskader. Flommen skapte store materielle ødeleggelser på bebyggelsen og infrastrukturen i Kvam sentrum.

NVE utarbeidet i 2014 en rapport: «Regional varslingsanalyse av jordskredfare: Analyse av historiske jordskred, flomskred i Gudbrandsdalen og Ottadalen». Flommen i 2013 er her beskrevet slik:

I slutten av mai 2013 opplevde Gudbrandsdalen igjen en rekke skredhendelser og flom, og situasjonen minnet på mange måter om den under pinseflommen i 2011. Etter en kald vinter og sen vår lå det fortsatt en del snø igjen i fjellet, til tross for at snømengden stort sett var mindre enn normalt. Tele i bakken gjorde også sitt til at grunnen ikke klarte å ta av for vannmassene da et kraftig regnvær med hovedtyngden i Gausdal, Gudbrandsdalen og Østerdalen kom 22. mai, førte til flom og en rekke skred. Verst gikk det ut over Veikledalen i Kvam hvor 200 mennesker ble evakuert. Figur 21 viser hvordan elva fra Veikledalen over tid har formet en vifte hvor vi i dag finner Kvam sentrum. På grunn av store vannmengder og stor sediment transport tok elva et nytt løp under hendelsen i 2013, noe som førte til store vann- og erosjonsskader i Kvam sentrum. Mange veier ble stengt og jernbane var stengt nesten en måned på grunn av flom og skred i hoved- og sidevassdragene.

Helge Hansen eide fra midten av 1980-tallet og frem til 2013 en boligeiendom, gnr. 346, bnr. 53 i Brendevegen 2 på vestsiden siden av Storåa i Kvam sentrum. Huset hans ble skadet i flommen i 2011, og han fikk som følge av dette utbetalt skadeoppgjør fra Gjensidige Forsikring ASA (heretter benevnt «Gjensidige»).

Helge Hansen søkte 24. oktober 2011 kommunen om å få bygge opp igjen huset og garasjen på tomten sin. Ansvarlig søker for tiltaket var Hilcon AS. I byggesøknaden var det for flomfare feilaktig krysset av for sikkerhetsklasse F1 (liten konsekvens og sannsynlighet lavere enn 1/20 år), jf. TEK 10 § 7-2. Siden søknaden gjaldt bolig i flomutsatt område, behandlet kommunen søknaden som sikkerhetsklasse F2 (middels konsekvens og sannsynlighet lavere enn 1/200 år). Byggesøknaden ble godkjent av kommunen den 28. oktober 2011. På dette tidspunktet var det ennå ikke utarbeidet fare- og risikokart for flom i kommunen. Huset ble gjenoppbygd og innflyttet sommeren 2012.

Under flommen i 2013 ble huset til Helge Hansen totalskadet. Hansen fikk på nytt utbetalt skadeoppgjør av Gjensidige Forsikring ASA. Kommunen la i oktober 2013 ned midlertidig bygge- og deleforbud for alle eiendommer som lå innenfor faresonekart utarbeidet av NVE i august 2013. Hansens nye bolig ble som følge av dette oppført et annet sted i Kvam.

Etter flommen i 2013 er det gjort omfattende sikringstiltak i Veikleåa og Storåa. Blant annet er det oppført flere sperredammer for bunnslam i Veikleåa nord for Kvam sentrum (bunnlastsperrer), Storåas løp er flyttet noen meter lenger vest og rettet opp, elveløpet er rensket, og sidene på elva forsterket. De totale kostnadene til sikringstiltakene er betydelige og er opplyst å være nærmere kr 150 millioner. Som følge av sikringstiltakene ble kommunens midlertidige dele- og byggeforbud i Kvam sentrum opphevet.

Gjensidige engasjerte konsultentselskapet Sunnfjord Geo Consulting AS (heretter «SGC») til å foreta en sakkyndig vurdering av flommen i 2013 i Veikledalen og Kvam sentrum. SGC avga rapport den 25. september 2013, og en tilleggsrapport 14. september 2016.

Gjensidige fremmet 10. juni 2014 krav om regress mot kommunen, og kommunens forsikringsselskap, KLP Skadeforsikring AS (heretter benevnt «KLP») for selskapets forsikringsoppgjør med Helge Hansen. Utbetalingene til Hansen utgjorde kr 7 590 090. Kommunen og KLP bestred ansvar.

Prosesshistorien:

Gjensidige tok ut stevning mot kommunen og KLP den 22. desember 2016.

Nord-Gudbrandsdal tingrett avsa 15. november 2017 dom med slik slutning:

1. Nord-Fron kommune og KLP Skadeforsikring AS frifinnes.
2. Gjensidige forsikring ASA dømmes til innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom å betale kr 535 776 – femhundreogtrettifemtusensjuhundreogsyttiseks – i sakskostnader til Nord-Fron kommune og KLP Skadeforsikring AS.

Tingretten fant ikke at kommunen hadde handlet erstatningsbetingende uaktsomt etter skadeserstatningsloven § 2-1.

Gjensidige anket tingrettens dom. Anken retter seg mot tingrettens bevisvurdering, lovforståelse og rettsanvendelse. Kommunen og KLP har tatt til motmæle.

Etter tingrettens dom har Gjensidige innhentet ny sakkyndig vurdering av professor i vassdragsteknikk ved NTNU, Oddbjørn Bruland. Bruland har avgitt skriftlig vurdering 13. april 2019.

Ankeforhandling ble avholdt 8. til 10. mai 2019 i kommunehuset på Vinstra og i Hamar tinghus. Det ble foretatt befarings.

Gjensidige har i korte trekk gjort gjeldende:

Kommunens saksbehandling var uaktsom da Hansen ble gitt tillatelse til å bygge opp igjen huset kun noen måneder etter pinseflommen i 2011, jf. skadeserstatningsloven § 2-1. Det foreligger adekvat og påregnelig årsakssammenheng mellom Gjensidiges tap (forsikringsutbetalingen) og kommunens uaktsomhet.

Kommunens oppgave i byggesaksbehandlingen er myndighetsutøvelse på et område som berører liv, helse og store materielle verdier. Rettspraksis gir ikke holdepunkter for at det offentlige utøvelse av slike myndighetsoppgaver skal vurderes i forhold til en såkalt «mild aktsomhetsnorm», slik tilfellet kan være for mer utpregede service- og kontrolloppgaver. Kommunens handlemåte skal derfor vurderes etter en alminnelig streng aktsomhetsnorm.

Ved vurderingen av om kommunens handlemåte i saken oppfyller det man med rimelighet kan forvente, må det ses hen til kommunens oppgaver etter plan- og bygningsloven § 28-1. Det følger av plan- og bygningsloven § 28-1 annet ledd at kommunen skal legge ned forbud mot oppføring av byggverk på grunn som ikke er tilstrekkelig sikker. Bestemmelsen viderefører tidligere plan- og bygningslov av 1985 § 68, og må ses i sammenheng med de utfyllende saksbehandlingskravene i bl.a. TEK 10 § 6-4 og kapittel 7. Både lovens forarbeider og rettspraksis viser at kommunen er ansvarsobjekt for risiko knyttet til naturpåkjenninger som ikke er knyttet til selve tiltaket eller helt lokale forhold. Kommunen kan ikke fri seg for ansvar ved å vise til tiltakshavers plikter i søknadsprosessen.

Selv om det ikke kan kreves at alle kommuner har egen spesialkompetanse innen f.eks. hydrologi, geologi og geoteknikk, må en kommune ha tilstrekkelig kompetanse til å identifisere fare knyttet til bl.a. flom, og engasjere ekspertise der dette er nødvendig for å sikre forsvarlig saksbehandling. Ved den konkrete aktsomhetsvurderingen viser

rettspraksis at det skal legges vekt på bl.a. erfaringsgrunnlaget fra tidligere hendelser, andre indikatorer på fare som tilsier at det gjøres nærmere undersøkelser, om det er utarbeidet faresonekart for flom og om tiltakshaver har kunnskap som kommunen ikke har.

Det var uaktsomt av kommunen å tillate oppføring av Helge Hansens hus før det ble gjort nærmere undersøkelser av flomfaren.

Kvam sentrum var fire måneder tidligere rammet av en omfattende flom som hadde ødelagt store deler av sentrum, herunder Hansens hus. Til tross for faresignalene som flommen i 2011 medførte, gjorde kommunen ingen formelle og dokumenterbare undersøkelser før Hansen fikk byggetillatelse.

Gjenoppbygging var uforsvarlig så lenge nødvendig sikring mot erosjon, massetransport og masselagring i Veikleå og Storåa ikke var på plass. Dette er påpekt av både NVE, SGC og Blasy Øverland. Kommunen har herunder feilaktig lagt til grunn at sikringstiltak «dimensjonert for 200-års flom» kun gjelder i forhold til en definert vannmengde, og ikke tatt hensyn til andre faktorer som ras, erosjon og massetransport. Videre har kommunen lagt vekt på det den oppfattet som «muntlige anbefalinger» om gjenoppbygging fra NVE i folkemøter, men har ikke kunnet konkretisere hvem i NVE som ga disse «anbefalingene» og hva som ble sagt. Kommunen synes også å ha vektlagt at når NVE kun ga råd om bygge- og deleforbud i Veikledalen, så var det trygt å bygge i Kvam sentrum. En slik antiteseslutning var det ikke grunnlag for.

Kommunens manglende forståelse av faresignalene underbygges også av at Hansen fikk byggetillatelse før det ble utarbeidet flom- og skredfarekart. Heller ikke den uttrykkelige bestemmelsen om økt vektlegging av flomfaren ved byggesaksbehandling inntatt i planforklaringen punkt 6.2 til kommuneplanen, ble fulgt i praksis.

Etter alminnelig årsakslære foreligger det årsakssammenheng mellom kommunens uaktsomme saksbehandling, og Gjensidiges økonomiske tap. Dersom kommunen hadde innhentet en sakkyndig vurdering, er det mest sannsynlig at den ville blitt frarådet å tillate oppbygging av Helge Hansens hus. Det er ingen holdepunkter for at flommen i 2013 faktisk var større enn en 200-årsflom. Den sakkyndige vurderingen til Oddbjørn Bruland tilsier at vannføringen på det sterkeste var 57 m³/s, hvilket tilsvarer en 50-års flom. Redegjørelsen til Bruland tilsier videre at flomfaren i Kvam sentrum var så alvorlig (fare for liv) at byggesøknaden til Hansen skulle vært vurdert etter sikkerhetsklasse F3 (stor konsekvens og sannsynlighet lavere enn 1/1000 år). Skaden på Hansens bolig er også en påregnelig, typisk og adekvat følge av flommen.

Det er ikke grunnlag for å korte ned på erstatningen som følge av skadelidtes medvirkning.

Det ble lagt ned slik påstand:

1. Nord-Fron kommune og KLP Skadeforsikring AS betaler – ein for begge og begge for ein – kroner 7 590 090 til Gjensidige Forsikring ASA innan 14 dagar etter forkynninga av denne dommen.
2. Nord-Fron kommune og KLP Skadeforsikring AS betaler – ein for begge og begge for ein – forseinkingsrenter rekna frå 22. januar 2017 og til det blir betalt.
3. Gjensidige Forsikring ASA får dekkja sine sakskostnader for ting- og lagmannsrett.

Kommunen og KLP har i korte trekk gjort gjeldende:

Det foreligger verken ansvarsgrunnlag eller årsakssammenheng, og det er ikke grunnlag for å pålegge kommunen og KLP noe erstatningsansvar i saken etter skadeserstatningsloven § 2-1.

Aktsomhetskravet tar utgangspunkt i den alminnelige culpanorm, men må tilpasses de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten. Det betyr at aktsomhetsnivået kan variere fra område til område. Kommunens oppgave i en byggesaksprosess er å kontrollere tiltakshavers opplysninger i byggesøknaden. Rettspraksis viser at det i slike tilfeller, og særlig der det er snakk om unnlattelse av å forebygge eller avverge skader fra naturens side, kan være grunnlag for å anvende en mildere aktsomhetsnorm.

Uavhengig av terskelen for uaktsomhetsvurderingen, må kommunens ansvar vurderes ut fra det alminnelige kompetansenivået den har som plan- og bygningsmyndighet. Det kan ikke kreves at kommunen har spisskompetanse innen hydrologi, geologi eller geoteknikk. Skal kommunen kunne holdes ansvarlig, må det foreligge et markant avvik fra det man med rimelighet kan forvente av kommunens saksbehandling.

Kommunen handlet ikke i strid med plan- og bygningsloven § 28-1 annet ledd, jf. TEK 10 § 7-2 da Helge Hansen høsten 2011 fikk tillatelse til å bygge opp igjen boligen. Etter plan- og bygningsloven § 23-1 første ledd er det tiltakshaver som er ansvarlig for at tiltak utføres i samsvar med lovens krav. Ved oppføring av bolig må tiltakshaver ha et ansvarlig foretak som innestår for dette. Kommunens ansvar er av kontrollerende art, og det er lovens forutsetning at den skal kunne stole på opplysninger gitt av tiltakshaver.

I de tilfeller kommuner er holdt ansvarlig overfor tiltakshaver, har situasjonen vært at kommunen hadde, eller burde hatt, kunnskap som tiltakshaver ikke kan klandres for å ha manglet. Dette er ikke tilfellet i saken her. Byggesøknaden til Helge Hansen ble korrekt

vurdert som tiltak i sikkerhetsklasse F2, selv om det ved en feil var krysset av for F1. Både tiltakshaver og kommunen var kjent med faremomentet gjennom pinseflommen i 2011. På søknadstidspunktet var både tiltakshaver, ansvarlig søker og kommunen av den felles forståelse at de påbegynte sikringstiltakene til NVE var tilstrekkelige til at kravene til sikker byggegrunn i henhold til sikkerhetsklasse F2 var oppfylt.

Det er ikke holdepunkter for at kommunen på søknadstidspunktet hadde, eller burde hatt, en annen risikoforståelse enn tiltakshaver. Opplysningene til ansvarlig søker, sammenholdt med opplysningene NVE ga til kommunens representanter på folkemøter, under befaringer og på møter, underbygger at kommunens risikoforståelse var i samsvar med de opplysningene den fikk fra NVE. At vitner fra NVE i dag ikke kan huske hva som ble sagt, kan ikke tillegges vekt. NVEs risikovurdering underbygges også av objektive fakta. NVE avholdt befaringer og utførte sikringstiltak i Storåa samtidig som gjenoppbygging av hus på vestsiden av Storåa pågikk, uten at det på noe tidspunkt ble gitt signal til kommunen om at dette var uforsvarlig. NVEs holdning var også annerledes i 2011 enn i 2013. Etter 2011-flommen ble det ikke anbefalt bygge- og deleforbud, mens dette ble gjort etter 2013-flommen.

Dersom kommunen misforsto NVE, var villfarelsen unnskyldelig. Før pinseflommen i 2011 hadde det ikke vært en så stor flom i Kvam sentrum siden 1930-tallet. Storåa var gjenøret og gjengrodd. NVEs sikringstiltak tok nettopp sikte på å rette opp dette. Det ble fjernet betydelige mengder masse i elveløpet, elvekanten ble plastret, sårkanter tettet og elva reetablert til sitt tidligere løp. Etterfølgende dokumenter, bl.a. fra NVE og Blasy Øverland underbygger hvordan kommunen 2011 fikk forståelsen av at de midlertidige sikringstiltakene var tilstrekkelige til å ta unna en 200-års flom.

Det foreligger uansett ikke adekvat og påregnelig årsakssammenheng mellom en eventuell ansvarsbetingende handling hos kommunen og Gjensidiges tap. Dersom kommunen hadde innhentet eksterne råd, tilsier både risikovurderingen til NVE og Blasy Øverland før flommen i 2013, at den ikke ville blitt frarådet at Helge Hansen fikk byggetillatelse. Det må også legges til grunn at 2013-flommen var større enn en 200-årsflom. Tidsnære bevis gir ingen holdepunkter for at kommunen skulle vurdert byggesøknaden til Hansen som sikkerhetsklasse F3. Beregningene og vurderingen til professor Bruland er beheftet med usikkerhet og kan ikke legges til grunn. Uansett var de konkrete skadefølgene i 2013 så store og ekstraordinære at skadene på vestsiden av Storåa, herunder Hansens hus, var upåregnelig.

Subsidiært må ansvaret reduseres som følge av skadelidtes medvirkning, jf. skadeserstatningsloven § 5-1.

Det ble lagt ned slik påstand:

1. Anken forkastes.
2. Nord-Fron kommune og KLP Skadeforsikring AS tilkjennes sakskostnader for lagmannsretten.

Lagmannsretten bemerker:

Lagmannsretten tar først stilling til om det foreligger ansvarsgrunnlag.

Ved den erstatningsrettslige vurderingen tar lagmannsretten utgangspunkt i ansvarsnormen i skadeserstatningsloven § 2-1. Det følger av denne bestemmelsen at arbeidsgiver svarer for skade som en arbeidstaker volder ved uaktsomhet i arbeidet, «...idet hensyn tas til om de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten, er tilsidesatt.»

Aktsomhetskravet ved utøvelse av offentlig virksomhet vil avhenge av hvilket tjenesteområde man befinner seg på og vil kunne variere. Dette er bl.a. fremhevet i Rt-2002-654 på side 662 hvor det fremgår:

I den foreliggende sak har partene vært enige om at det er den aktsomhetsnorm som følger av alminnelige regler om arbeidsgiveransvar, som skal legges til grunn. Men selv om det er de alminnelige regler som skal anvendes, følger det av § 2-1 nr. 1 at aktsomhetsnormen må tilpasses de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten. Dette medfører at aktsomhetskravene må variere fra område til område.

Kommunen og KLP har anført at kommunens handlemåte må vurderes i forhold til en såkalt «mild aktsomhetsnorm». Det er både i forarbeidene til skadeerstatningsloven og i rettspraksis – bl.a. Rt-2002-654 på side 662 – forutsatt at det for enkelte former for offentlig kontroll-, bistands- og servicevirksomhet skal anvendes en mildere aktsomhetsnorm enn den som følger av de alminnelige regler om arbeidsgiveransvar. Flertallet i Rt-2000-253 uttaler bl.a. på side 265 om dette at:

Det er særlig for unnløstelse av å forebygge eller avverge skader fra en skaderisiko som truer fra naturens side eller som er skapt av andre at det for enkelte former for offentlig kontroll-, bistands- og servicevirksomhet kan være grunn til å anvende en mildere aktsomhetsnorm. For skader som skyldes aktive handlinger fra det offentliges side, må i alminnelighet vanlige aktsomhetskrav gjelde.

I saken her knytter aktsomhetsvurderingen seg til kommunens myndighetsutøvelse ved byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven i et flomutsatt område. Selv om kommunens oppgaver i byggesaksbehandlingen hovedsakelig er av kontrollerende art, vil utførelsen av kontrolloppgavene, og konsekvensene av eventuelle feil, kunne ha et

betydelig skadepotensial, både for tiltakshaver og tredjeparter. I samsvar med bl.a. Rt-1992-453 (furunkolose) side 478, legger lagmannsretten til grunn at det for offentlig kontrollvirksomhet av en slik karakter ikke generelt gjelder en «mildere aktsomhetsnorm».

Heller ikke i Rt-2015-257, som har likhetstrekk med de faktiske problemstillingene i saken her, synes det lagt til grunn en mildere aktsomhetsnorm. Henvisningen til Rt-2002-654 i premiss 32, sammenholdt med den videre drøftelse av kommunens ansvar, tilsier at det skal tas utgangspunkt i den alminnelige aktsomhetsnormen, men at den konkrete aktsomhetsvurderingen er tilpasset de krav skadelidte med rimelighet kan stille til kommunens oppgaver i byggesaksbehandlingen, og da særlig knyttet til rasutsatte områder. Lagmannsretten legger samme rettslige utgangspunkt til grunn i saken her, men da i forhold til et flomutsatt område.

Etter plan- og bygningsloven § 23-1 er tiltakshaveren ansvarlig for at tiltak utføres i samsvar med de krav som følger av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven. Videre følger det av § 23-4 første ledd at tiltakshaver skal representeres av en ansvarlig søker. Den ansvarlige søkeren er tiltakshavers representant overfor kommunen og «...har ansvar for at søknaden inneholder nødvendige opplysninger for at kommunen skal kunne ta stilling til om tiltaket er i samsvar med bestemmelser og tillatelser gitt i eller i medhold av denne lov». I annet ledd i samme bestemmelse er det presisert at ansvarlig søker skal «...samordne de ansvarlig prosjekterende, utførende og kontrollerende, og påse at alle oppgaver er belagt med ansvar.» Kommunens oppgaver er, som nevnt ovenfor, hovedsakelig av kontrollerende art, og utgangspunktet er at tiltakshaveren har krav på byggetillatelse der lovens vilkår er oppfylt.

Plan- og bygningsloven § 28-1 første og annet ledd lyder slik:

Grunn kan bare bebygges, eller eiendom opprettes eller endres, dersom det er tilstrekkelig sikkerhet mot fare eller vesentlig ulempe som følge av natur- eller miljøforhold. Det samme gjelder for grunn som utsettes for fare eller vesentlig ulempe som følge av tiltak.

For grunn som ikke er tilstrekkelig sikker, skal kommunen om nødvendig nedlegge forbud mot opprettelse eller endring av eiendom eller oppføring av byggverk, eller stille særlige krav til byggegrunn, bebyggelse og uteareal.

Det er gitt utfyllende bestemmelser til loven i forskrift. Høsten 2011 gjaldt TEK 10. TEK 10 § 7-2 første og annet ledd lyder slik:

Byggverk hvor konsekvensene av en flom er særlig stor, skal ikke plasseres i flomutsatt område.

For byggverk i flomutsatt område skal sikkerhetsklasse for flom fastsettes. Byggverk skal plasseres, dimensjoneres eller sikres mot flom slik at største nominelle årlige

sannsynlighet i tabellen nedenfor ikke overskrides. I de tilfeller hvor det er fare for liv fastsettes sikkerhetsklasse som for skred, jf. § 7-3.

Plan- og bygningsloven § 28-1 er en videreføring av tidligere plan- og bygningsloven (1985) § 68. Selv om tiltakshaver og ansvarlig søker som utgangspunkt har ansvaret for å påse at tiltaket prosjekteres og utføres i samsvar med loven og utfyllende forskrifter, er det ikke tvilsomt at kommunen kan bli holdt erstatningsansvarlig for uaktsom saksbehandling i tilknytning til at det godkjennes oppføring av bygg i områder utsatt for naturpåkjenninger. I Rt-2015-257 gjennomgås lovgrunnlaget med tilhørende forarbeider og rundskriv i avsnitt 33 til 41. På bakgrunn av denne gjennomgangen, oppsummeres rettstilstanden slik i avsnittene 42 og 43 når det gjelder ansvarfordelingen mellom tiltakshaver og kommunen:

(42) Om den nærmere forståelsen av § 68 viser jeg til Rt-2006-1912 avsnitt 33 til 40. I avsnitt 48 uttales at ansvaret for «byggegrunnen, for byggeplan og konstruksjon av hus og fundament og for utførelsen av arbeidet» som utgangspunkt ligger på byggherren. I vår sak er det imidlertid tale om forhold som ikke er så nært knyttet til den konkrete byggetomten som i saken i 2006.

(43) I Stortingsmeldingen «Hvordan leve med farene – om flom og skred» (Meld.St. 15, 2011-2012) er ansvarsfordelingen oppsummert slik på side 6:

«Kommunene har et generelt ansvar for å ta vare på innbyggerne og har ansvar for den lokale beredskapen, som også inkluderer å gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyser. Kommunene har ansvar for arealplanlegging og plikter å sørge for at ny bebyggelse plasseres i samsvar med de lov- og forskriftsfestede sikkerhetskravene for flom og skred. Utbyggere har ansvar for utredning av fare før ny utbygging og fare som knytter seg direkte til byggetiltaket.»

Lagmannsretten legger tilsvarende utgangspunkt til grunn for den konkrete vurderingen av kommunens ansvar i saken her.

Flommen i 2013 har gitt ny kunnskap om flomfaren i Kvam sentrum. Erfaringene fra flommen i 2013 tilsier, etter lagmannsrettens syn, at de sikringstiltak som faktisk ble gjennomført av NVE i Veikleåa og Storåa etter pinseflommen i 2011 og frem til sommeren 2012, neppe var tilstrekkelige til å avverge skadene ved en flom i sikkerhetsklasse F2, altså en flom med middels konsekvens og største årlige nominelle sannsynlighet på 1/200, jf. tabellen i TEK 10 § 7-2. Vurderingen av om kommunens saksbehandling var erstatningsbetingende uaktsom må imidlertid bygge på kunnskapen om sikringstiltakene og flomfaren som forelå høsten 2011. Det vises til Rt-2015-257 avsnitt 52 med henvisning til rundskriv T-4/97 side 42 hvor det bl.a. heter:

Bygningsmyndighetene kan således ikke holdes ansvarlig der det er gitt en tillatelse i et område der det etter dagens viten må anses trygt, og det i ettertid viser seg at forholdene i området medfører fare.

Selv om det i Helge Hansens byggesøknad er krysset av for sikkerhetsklasse F1, er det uomtvistet at kommunen har vurdert søknaden etter de krav som gjelder for sikkerhetsklasse F2. Flomberegning foretatt av NVE i oktober 2011 viste at største årlige nominelle sannsynlighet for en flom med 200-års gjentaksintervall i Veiklåa/Storåa, tilsa en vannføring på 69 m³/s.

Gjensidige har som ny anførsel under ankeforhandlingen gjort gjeldende at byggesøknaden skulle vært vurdert etter sikkerhetsklasse F3, altså stor konsekvens og største nominelle årlige sannsynlighet 1/1000. Det er herunder vist til TEK 10 § 7-2 annet ledd siste punktum hvor det fremgår at det i tilfelle hvor det er «fare for liv» skal fastsettes sikkerhetsklasse som for skred, jf. § 7-3. Den nye anførselen er foranlediget av den sakkyndige vurderingen til professor Oddbjørn Bruland under ankeforhandlingen. Selv om anførselen primært retter seg mot spørsmålet om årsakssammenheng, har den etter lagmannsrettens syn også betydning for aktsomhetsvurderingen.

Lagmannsretten tar ikke stilling til om det, med den fagkyndige kunnskap man har om flomfaren i Veikleåa og Storåa i dag, er grunnlag for å stille krav om sikkerhetsklasse F3 for ny bebyggelse langs Storåa. De tidsnære bevis som er dokumentert i ankesaken, herunder særlig vurderingene fra NVE og Blasy Øverland etter pinseflommen 2011, viser at oppføring av ny bebyggelse langs Storåa i Kvam sentrum ble vurdert i forhold til sikkerhetsklasse F2, altså en såkalt 200-års flom (1/200 sannsynlighet for flom med vannføring inntil 69 m³/s.). Heller ikke Gjensidiges andre sakkyndige, SGC, har i sine rapporter etter flommen i 2013 gitt uttrykk for at byggesøknaden i 2011 skulle vært vurdert etter sikkerhetsklasse F3. Med dette som utgangspunkt kan lagmannsretten ikke se at kommunen ved behandlingen av Helge Hansens byggesøknad høsten 2011 – av eget tiltak – burde ha vurdert sikkerhetsrisikoen etter sikkerhetsklasse F3, eventuelt innhentet sakkyndig ekspertise for å få dette utredet.

Spørsmålet i saken er, slik lagmannsretten ser det, om kommunen foretok en aktsom vurdering av om de «midlertidige» sikringstiltakene i Veikleåa og Storåa som var foretatt av NVE frem til sommeren 2012, var tilstrekkelige for å ivareta flomfaren etter sikkerhetsklasse F2.

SGC har i sin første rapport datert 24. september 2013 i sin konklusjon (kapittel 5) bl.a. fremhevet følgende:

I Veikledalen har elven Veikleåa ravinert seg ned i en tykk bunnmorene, og flommen i 2013 medførte store løsmasseskred fra ravineveggene og ned i elven. Dette har trolig stedvis demmet opp denne og ført til pulseringen av flomvannet som ble rapportert av lokalbefolkningen. Sedimentet i dalsidene av Veikledalen fremstår som svært løst og ras- og flomhendelsen i mai 2013 fjernet en del vegetasjon slik at det ble enda mer eksponert og utsatt for ytterligere utrasning. I tillegg til å skape den

pulserende flomeffekten vil disse skredene stadig tilføre Veikleåa "nye" sedimenter som transporteres til Kvam sentrum hvor de virker svært ødeleggende.

SGC har gått gjennom en rapport etter flomødeleggelsene i 2011, utført av firmaet Dr. Blasy - Dr. Øverland, på oppdrag fra NVE. Her presenteres det resultater fra en datamodellering av hvilke områder som vil bli rammet av oversvømmelse ved en 200-årsflom i Veikleåa/Storåa/Vetleåa. Denne er basert på at Storåa vil ha en vannføring på 69 m³/s ved en 200-årsflom.

Og videre:

Dr. Blasy - Dr. Øverland foreslår i hovedtrekk å sikre Kvam sentrum mot flom ved å gjennomføre 3 overordnede tiltak:

- 1) Bygge flomsikringsmurer i øvre del av Storåa for å forhindre at vannføringen går inn i Vetlåa og ut i bebygde områder.
- 2) Bygge bunnlastsperrer i Veikledalen for å redusere bunntransporten i Veikleåa og Storåa ved flom.
- 3) Utbedre Storåas løp ved å bygge bunnterskler og skråningssikring, samt å øke radiusen på en av elvesvingene.

Vi støtter deres konklusjoner om at disse tiltakene vil kunne redusere flomfaren i Kvam sentrum betydelig. I tillegg ser vi på utretting av elvekanalen til Storåa som et av de viktigste tiltakene som kan gjøres i Kvam sentrum. Årsaken til oversvømmelsen vest for Storåa, langs Brendevegen, ligger trolig i den knappe elvesvingen som ble gravd ut nedenfor gjelet i øvre del av Storåa. Etter flommen i 2013 ble kanalen til Storåa, ifølge kartdokumentasjon og lokale kilder, flyttet lenger mot vest i øvre del av elveløpet, men likevel er det i dag en betydelig elvesving her. Flomvannet i 2013 brøt gjennom denne elvesvingen og fortsatte gjennom driftsbygningen på Gnr./Bnr. 346/1. Elven bør, etter vårt syn, strekkes tvers gjennom tangen som blir dannet av de to elvesvingene ved Gnr./Bnr. 337/12 og 337/118. Vi ville også vurdert alternativet å aktivere kanalen til Vetlåa slik at denne kan avlaste Storåa ved flom.

Når det gjelder kommunens byggetillatelse til bl.a. Helge Hansen i 2011, heter det i konklusjonen:

SGC har også vurdert to byggeløyver som ble gitt i Kvam, ved to tomter som ble rammet av flommen i 2013. Vi konkluderer med at det ikke burde ha vært gitt byggetillatelse ved disse tomtene før en fullstendig flomfareevaluering med tilrådde sikringstiltak forelå. At en av søknadene feilaktig definerer et bolighus i sikkerhetsklasse 1 og likevel ble innvilget av kommunen er heller ikke akseptabelt. Ødeleggelsene på disse boligene kunne vært unngått dersom forskriftene her ble fulgt, og det ble stilt krav om geologisk vurdering og flomsikring under søknadsprosessen.

SGC v/Einar Alsaker fastholdt konklusjonen i sin forklaring under ankeforhandlingen. Hans konklusjon ble støttet av professor Oddbjørn Bruland.

Lagmannsretten legger, i likhet med de to sakkyndige, til grunn at plan- og bygningsloven med forskrifter forutsetter at kommunen har plikt til å vurdere flomfaren før det gis byggetillatelse, jf. plan- og bygningsloven § 28-1 annet ledd og TEK 10 § 7-2. Det vises til gjennomgangen av lovgrunnlaget og ansvarsfordelingen ovenfor. Spørsmålet i saken er således ikke om det foreligger en slik plikt, men om kommunen foretok en flomfarevurdering, og om konklusjonen som ble trukket var forsvarlig ut fra den på søknadstidspunktet tilgjengelige kunnskap om risikoen for en såkalt 200-årsflom i Storåa (sikkerhetsklasse F2).

Etter lagmannsrettens syn er det forhold ved kommunens saksbehandling som, isolert sett, gir grunn til å stille spørsmål ved om flomfaren ble så grundig vurdert som lov-, forskrifts- og planverk krever. Lagmannsretten viser i denne forbindelse til at det etter at NVE hadde innsigelser til kommunens forslag til ny kommuneplan for 2011 – 2022 (vedtatt 21. juni 2011), den 21. juli 2011 ble vedtatt justert planforklaring. I pkt. 6.2 i planforklaringen er det tatt inn et nytt punkt om flom, ras og steinskred hvor det bl.a. heter:

Pinseflaumen 2011 som kom ca. ei veke før kommuneplanen vart endeleg vedteken, og som gjorde omfattande skader fleire stader i kommunen, har gjort at Nord-Fron kommune må leggje enda meir vekt på denne problematikken i framtida. Dette må bl.a. følgjast opp med betre faglege vurderingar av risikoområde, nøye vurdering i den kommunale strategien som skal vedtakast i 2012, oppfølging i anna kommunalt planverk og nøye oppfølging i all byggjesaksbehandling mm.

Til tross for byggesakskravene til flomsikkerhet som fremgår av TEK 10 § 7-2, og at det i planforklaringen understrekes at flomfaren skal følges «nøye» opp i byggesaksbehandlingen, foreligger det lite skriftlig dokumentasjon som viser hvilke konkrete vurderinger kommunen gjorde av flomfaren ved behandlingen av Helge Hansens byggesøknad. Det er videre på det rene at Hansens byggesøknad ble avgjort før kommunen hadde utarbeidet fare- og risikokart for flom i kommunen. Kommunens opplysning under planprosessen av at slikt fare- og risikokart ville bli utarbeidet, var sannsynligvis en av årsakene til at NVE trakk sine innsigelser til forslaget til kommuneplan.

Selv om den manglende skriftlig dokumentasjonen av kommunens flomfarevurdering er uheldig, er dette likevel ikke avgjørende for den konkrete erstatningsrettslige aktsomhetsvurderingen som lagmannsretten skal foreta. I den konkrete aktsomhetsvurderingen vil flere momenter være relevante, bl.a. hvilke kjente fareindikatorer som forelå om flomfaren der Helge Hansens hus lå, hvilke undersøkelser og vurderinger kommunen faktisk gjorde av flomfaren ved behandlingen av byggesøknaden, og hvilke råd/anbefalinger den direkte og/eller indirekte fikk av fagetaten NVE. Det har også en viss betydning, om enn ikke avgjørende, om tiltakshaver hadde kunnskap om flomfaren.

Ved den konkrete aktsomhetsvurderingen finner lagmannsretten det naturlig å ta utgangspunkt i flomhistorikken i Storåa forut for 2011, samt de sikringstiltak NVE iverksatte etter flommen i 2011.

Det er årlig vårflom i Veikleåa og Storåa. Flom er således ikke noe ukjent fenomen i dette vassdraget. Det har imidlertid sjelden vært flommer med slike følger som i 2011 og 2013. Siste kjente flom hvor Storåa gikk over sine bredder var i 1934, altså nærmere 80 år før pinseflommen i 2011. Etter flommen i 1934 ble Storåa «plastret» med naturstein og elveløpet rensket og vedlikeholdt. Vedlikeholdet av Storåa ble gradvis mindre, og sluttet sannsynligvis i 1968. Etter dette ble elveløpet gradvis «innsnevret» og kapasiteten i elva redusert som følge av naturlig sedimentasjon og at «plastringen» ble dekket av sand, grus og vegetasjon. Lagmannsretten legger til grunn at den reduserte kapasiteten i Storåa, om ikke alene, i alle fall var en viktig årsaksfaktor til at elven i 2011 gikk over sine bredder.

Etter pinseflommen iverksatte NVE høsten 2011 sikringstiltak i Veikleåa og Storåa. Sikringstiltakene var «midlertidige» i den forstand at det også ble iverksatt planlegging og undersøkelser av mer omfattende sikringstiltak. De «midlertidige» sikringstiltakene ble ferdigstilt til vårflommen 2012, og innebar bl.a. at Storåa ble reetablert til sitt tidligere løp, fjerning av 150 000 m³ masse i elveløpet, plastring av elvekanten og tetting av sårkanter. Basert på de sikringsarbeider som faktisk ble utført av NVE, legger lagmannsretten til grunn at Storåas kapasitet for flom ble betydelig forbedret sammenlignet med situasjonen som forelå før pinseflommen i 2011.

Kommunens ansatte var sommeren og høsten 2011 i løpende kontakt med NVE om sikringstiltakene i Veikleåa og Storåa. Det ble bl.a. holdt folkemøter hvor både representanter fra NVE og kommunen var til stede, leder for teknisk avdeling, Bjørn Erik Bjørke, hadde flere møter med representanter fra NVE og det ble gått befarings langs Storåa hvor både kommunen v/Bjørke og NVEs representanter var til stede. Bjørke har i sin forklaring opplyst at NVE, som fagorgan, ga uttrykkelige råd om at Storåa, basert på de «midlertidige sikringstiltakene, var tilstrekkelig sikret for å tåle en såkalt 200-års flom (sikkerhetsklasse F2).

Under ankeforhandlingen har ingen av vitnene som er, eller var, ansatt i NVE under flommene i 2011 og 2013; Roar Øvre, Kari Svelle Reiestad og Stein Nordvi, kunne huske hvordan de ordla seg i sin kontakt med kommunen. Samtidig ble det fra disse vitnene gitt uttrykk for at det var lite sannsynlig at de ville ha gitt kommunen noe uttrykkelig råd om gjenoppbygging langs Storåa da det ikke var NVEs oppgave å ta del i byggesaksbehandlingen. Reiestad, som i 2011/2012 var ansvarlig for gjennomføringen av sikkerhetstiltakene i Storåa, har også forklart at de «midlertidige» sikkerhetstiltakene etter hennes oppfatning kun var tilstrekkelig for å tåle en ordinær 2-års vårflom.

På bakgrunn av den samlede bevisførsel finner lagmannsretten det sannsynliggjort at NVEs representanter opptrådte på en måte som ga kommunen rimelig grunn til å tro at de «midlertidige» tiltakene som ble gjennomført av NVE, gjorde Storåa i stand til å ta unna en flom med 200-års gjentaksintervall (vannføring på 69 m³/s). Lagmannsretten har i vurderingen lagt særlig vekt på at Bjørkes forklaring underbygges av annen tidsnær skriftlig dokumentasjon.

NVE var, som statlig fagorgan, kommet til Kvam for å bistå kommunen med flomsikring etter pinseflommen 2011. Det fremstår da som naturlig og forsvarlig av kommunen å bygge på de råd om sikringstiltak og flomfare som NVE ga. At NVE ga uttrykkelige vurderinger av flomfaren i Storåa fremgår bl.a. av referat 7. mars 2012 (utarbeidet av NVE v/Reiestad) fra et møte hvor bl.a. Bjørke og flere representanter fra NVE, herunder Roar Øvre, var til stede.

Dagsorden for møtet er i referatet angitt slik:

Hensikt med møtet var å oppsummere alle meldte flomskader i Nord-Fron kommune. Det er viktig at Naturskadefondet (lensmann), kommunen og NVE har samme registreringer og er gjensidig informert om hvor det utbetales erstatninger og hvor det lages kriseplaner, hasteplaner og ordinære planer fra NVEs side. NVE ønsket også å bli informert om kommunens ståsted når det gjelder vedtak på oversendte og kommende planer.

Når det gjelder tiltak NVE skal lage hasteplaner for med 5 % distriktsandel (den andelen kommunen måtte betale av sikringstiltakene), heter det:

- Veikleåa

Her er det gjort et forprosjekt for skred/erosjonssikring og vurdering av massefang/terskler av NGI på oppdrag fra NVE. Forprosjektet ble presentert kommunen på møtet. Ut fra forprosjektet ser det ut til at man bør velge en løsning med en kombinasjon av massebasseng og terskler samt passe på at elveløpet er tilstrekkelig bredt til at man forhindrer en del sideerosjon. Konsulenten har også foreslått plastring av elvekantene langs nesten hele elveløpet men dette synes å bli for omfattende. Det vil bli bestilt videre planer med kostnadsoverslag for basseng/terskler samt design av elveløp ned Veikledalen.

- Storåa/Vesleåa

Mye av bakgrunns materialet for å bestille plan for sikring mot Storåa og Vesleåa er klart. Sikringsarbeidet vil ikke bli så omfattende som først antatt da mesteparten av den gamle forbygningen fra 1938 er funnet inntakt. Elveløpet er nå betydelig rensket og grove beregninger som er gjort av flomkapasiteten på elveløpet viser at elva kan ta unna flommer med opptil 200 års gjentaksintervall. Det gjenstår allikevel mye arbeid med endelig erosjonssikring og forhøyning av flomsikringen flere steder. Elven må også designes noe for å håndtere massetransport på en sikker

måte. Prosjekteringskostnadene her vil bli såpass høye at NVE vil være sikre på at kommunen vil gå videre med dette og godkjenne en plan før konsulenthjelp bestilles. Etter møtet ser dette såpass klart ut at NVE setter i gang denne prosessen.

Lagmannsretten finner det mest naturlig å forstå notatet slik at Storåa, etter at de «midlertidige» sikringstiltakene var gjennomført, av NVE ble vurdert å kunne ta unna en flom med opptil 200 års gjentaksintervall, og at dette ble formidlet til kommunen. Det er etter lagmannsrettens syn også nærliggende og naturlig å koble denne formuleringen til sikkerhetsklasse F2, jf. TEK 10 § 7-2.

Lagmannsretten har merket seg den påfølgende merknaden som inntas i notatet om bl.a. fortsatt behov for «mye» erosjonssikring, forhøyning av flomsikringen og at elven må «designes noe» for å håndtere massetransport på en sikker måte. Dette forbeholdet må ses i lys av at det under flommen i 2011 hadde gått flere jordras i Veikledalen, og at det var store mengder transport av sedimenter i elva. Merknaden er imidlertid ikke utformet som en spesifikk reservasjon av Storåas evne til å håndtere en flom med «200 års gjentaksintervall». En flom vil kunne utvikle seg annerledes og få andre følger dersom det også på nytt går tilsvarende jordras i Veikledalen. Merknaden synes ikke å knytte seg direkte til noe annet enn å påpeke at det foreligger en slik generell usikkerhet knyttet til vurderingen av flomfaren.

Lagmannsretten viser videre til at det også i den første rapporten til Blasy Øverland datert 5. mars 2013 pkt. 3.2 legges til grunn (basert på todimensjonale hydrauliske beregninger) at det med en 200-års dimensjonerende flom med vannføring 69 m³/s vil bli flom mellom Vetleåa og Storåa, men ikke på vestsiden av Storåa. Det er i rapporten inntatt et flomkart som viser dette. I forlengelsen av denne vurderingen heter det i rapporten:

Den kartlagte oversvømmelsessituasjonen vil opptre ved en 200-års flom, forutsatt at det ikke skjer store endringer av forholdene i Storåas løp på grunn av erosjon eller masseavlagring som følge av bunnlasttransport. Begge disse faktorene vil imidlertid kunne ha betydelig innvirkning på Storåas kapasitet. Dersom elveløpet ikke sikres med stabiliseringstiltak, kan det ikke utelukkes at en dimensjonerende flom vil medføre en vesentlig mer alvorlig oversvømmelsessituasjon enn den som er vist på illustrasjon 3.2, eller også på plantegning H 101.

Selv om det også her inntas en påfølgende merknad om usikkerhet – «kan ikke utelukkes» – ved Storåas kapasitet på grunn av erosjon og masseavlagring som følge av bunnlasttransport, er den ikke utformet som en spesifikk reservasjon til Storåas evne til å ta unna en flom med 200-års gjentaksintervall.

Vurderingene til NVE, og senere også Blasy Øverland, var før flommen i 2013 tilnærmet sammenfallende både i innhold og konklusjon. Etter lagmannsrettens syn tilsier begge vurderingene at oppfatningen fra kompetent faglig hold på dette tidspunktet var at de «midlertidige» sikringstiltak som var gjort av NVE medførte at Storåa mest sannsynlig

ville kunne ta unna en flom med opptil 200-års gjentagelsesintervall (vannføring 69 m³/s), slik det kreves i TEK 10 § 7-2 (sikkerhetsklasse F2). De vurderingene som ble gjort, viste at det ved et slikt scenario mest sannsynlig ikke ville bli flomskader på vestsiden av Storåa hvor Helge Hansens hus lå. Dette gjelder selv om merknadene til NVE og Blasy Øverland også underbygger at slike teoretiske vurderinger og beregninger vil være beheftet med generell usikkerhet, bl.a. som følge av mulighetene for erosjon, jordskred og massetransport.

Lagmannsretten legger videre vekt på at NVEs oppfatning av flomfaren langs Storåa synes å ha endret seg etter flommen i 2013.

Etter pinseflommen i 2011 anbefalte NVE 6. juli 2011 at det ikke ble gitt tillatelse til ny bebyggelse i Veikledalen som følge av generell flom- og skredfare. Det ble videre frarådet å gi tillatelse til å gjenoppføre flere hus i Veikledalen. For Kvam sentrum, herunder området langs Storåa, ble det derimot ikke gitt noen tilsvarende anbefaling om bygge- og deleforbud sommeren 2011. Heller ikke da NVEs representanter gikk befaringslangt langs Storåa sammen med kommunen, eller senere under sikringsarbeidene høsten 2011/vinteren 2012 da det var igangsatt gjenoppbygging av hus på vestsiden av Storåa, er det opplysninger i saken som underbygger at NVE vurderte dette som uforsvarlig. Etter flommen i 2013 ble det imidlertid, etter forslag fra NVE, vedtatt midlertidig bygge- og deleforbud også i store deler av Kvam sentrum, herunder på vestsiden av Storåa. Dette underbygger at NVE, etter flommen i 2013, endret oppfatning på flomfaren i Storåa.

Selv om det ikke er avgjørende for vurderingen, er det et tilleggsmoment at området på vestsiden av Storåa etter det opplyste har vært regulert til boligformål siden 1970-tallet. Helge Hansen har bodd der siden midten av 1980-tallet. Hansen var, som tiltakshaver, på samme måte som kommunen kjent med den generelle flomfaren langs Storåa, og ødeleggelsene etter pinseflommen i 2011. Opplysningene fra ansvarlig søker viser også at det ble gjort vurderinger av flomfaren i forkant av byggesøknaden. I søknaden fra ansvarlig søker, Hilcon AS, fremgår dette slik:

Liten flomfare nå da N.V.E. har plastret, sikret og flytt bekkefarete Til trykt leie.
Dessuten er den nye boligen planlagt bygd uten kjeller.

Tiltakshaver var således kjent med flomfaren og hadde tatt denne i betraktning. Videre illustrerer uttalelsen at NVEs sikringstiltak også ble oppfattet som tilstrekkelig av ansvarlig søker.

Samlet sett har lagmannsretten kommet til at det ikke var erstatningsbetingende uaktsomt av kommunen å gi byggetillatelse til å gjenoppføre Helge Hansens hus 28. oktober 2011 uten å foreta ytterligere fagkyndig utredning av flomfaren langs vestsiden av Storåa. Det er i aktsomhetsvurderingen særlig lagt vekt på at NVE, på det angjeldende tidspunkt, mest

sannsynlig vurderte og videreformidlet til kommunen at de gjennomførte sikringstiltak gjorde at Storåa ville tåle en flom med 200-års gjentagelsesintervall slik det kreves etter TEK 10 § 7-2.

Med det resultat lagmannsretten har kommet til er det ikke nødvendig å ta stilling til om kavet til årsakssammenheng er oppfylt.

Anken blir etter dette å forkaste idet lagmannsretten også slutter seg til tingrettens sakskostnadsavgjørelse.

Sakskostnader for lagmannsretten:

Kommunen og KLP har vunnet saken og har krav på å få erstattet sine nødvendige og rimelige sakskostnader for lagmannsretten, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd, jf. § 20-5. Unntaksbestemmelsen i § 20-2 tredje ledd er vurdert, men anses ikke anvendelig.

Advokat Ostling har i sakskostnadsoppgave krevd erstattet salær kr 438 750 for lagmannsretten, fordelt på totalt 137 timer med en gjennomsnittlig timepris á kr 3 203. Kravet skal ikke tillegges merverdiavgift. I tillegg er det krevd erstattet diverse utgifter med kr 19 889, slik at det totale sakskostnadskravet utgjør kr 458 639.

Advokat Utgård har protestert på salærkravets størrelse.

Advokat Ostling og rettslig medhjelper advokatfullmektig Hedda Rysst har til sammen benyttet 55 flere timer enn advokat Utgård, og det samlede salærkravet er vesentlig høyere. Etter lagmannsrettens syn overstiger ankemotpartenes salærkrav det som er rimelig og nødvendig for en forsvarlig saksforberedelse. Det vises til at saken har reist de samme rettslige spørsmål for lagmannsretten som for tingretten, og at bevissituasjonen i det vesentlige har vært den samme for begge rettsinstanser. Lagmannsretten finner at salærkravet fra ankemotpartene som følge av dette bør reduseres noe, og at det skjønnsmessig passende kan settes til kr 300 000. Inkludert utgifter tilkjennes ankemotpartene etter dette kr 319 889.

Dommen er enstemmig.

SLUTNING

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler Gjensidige Forsikring ASA til Nord-Fron kommune og KLP Skadeforsikring AS i fellesskap 319 889 – trehundreognittentusenåttehundreogåttini – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.

Bjørn Eirik Hansen (sign)

Bjørn Olav Aspelund (sign)

Harald Thoresen (sign)

*Dokument i samsvar med underskrevet original:
Anne-Signe Schriwer (elektronisk signert)*